

De rekening voor ‘de allerrijksten’ belandt bij opa en oma

Posted on 26 september 2026 by John Knieriem

De politiek belooft de allerrijksten zwaarder te belasten. Maar een hogere belasting in box 3 raakt vooral oudere mensen die hebben gespaard voor later, beleggen of een woning verhuren.

Het klinkt rechtvaardig en het levert instemming op. Jesse Klaver blijft zeggen: ‘De allerrijksten moeten een eerlijke bijdrage leveren.’ Uit onderzoek van Kieskompas voor *Trouw* bleek half september dat een meerderheid van de Nederlanders een hogere belasting op vermogen steunt, zeker als de inkomstenbelasting daardoor niet hoeft te stijgen.

Klaver staat daarin niet alleen. CDA-leider Henri Bontenbal pleitte op 31 augustus in zijn HJ Schoo-lezing voor een aanpak van vermogensongelijkheid. Hij wil constructies in de erf- en schenkbelasting voor grote vermogens beperken, oneigenlijk gebruik van box 2 aanpakken en de hypotheekrenteaftrek afschaffen. ‘Wij willen een samenleving waarin je kansen meer afhangen van wat je zelf doet dan van wat je erft’, zei hij.

Maar over welk vermogen gaat het? Over een miljardenbedrijf, een spaarrekening of twee verhuurde appartementen? In het debat verdwijnen die verschillen gemakkelijk. Op de belastingaanslag maken ze juist alles uit.

Wie box 3 betaalt

Box 3 is de belasting op het rendement van spaargeld, beleggingen en een tweede woning. In 2026 is er een vrijstelling van 59.357 euro per persoon. Maar van het totale vermogen in Nederland zit bijna 70 procent in pensioen en de eigen woning. Box 3 beslaat slechts ongeveer een zesde. Toch worden de mensen in box 3 in het debat op één hoop gegooid met de superrijken die hun 'eerlijke' deel moeten betalen.

Een groot aandelenbelang valt doorgaans elders: wie minstens 5 procent van een bedrijf bezit, valt daarmee in box 2. Veel ondernemersvermogen zit daar. Een deel daarvan is nodig voor de onderneming, een ander deel is de oudedagsvoorziening van (ex-)ondernemers. En buiten box 3 betekent niet belastingvrij: bedrijven betalen winstbelasting en aandeelhouders box 2 bij dividend of verkoop.

Bij de allerrijksten zit het vermogen in hun bedrijven, vaak via familieholdings en via het buitenland. De rijkste Nederlander, Charlene de Carvalho-Heineken (volgens de Quote 500 goed voor 12,3 miljard euro), woont grotendeels in Londen. Ralph Sonnenberg van Hunter Douglas (7 miljard euro) woont in Zwitserland. Met een hogere box 3 belasting wordt dat vermogen niet geraakt.

Wat wel binnen handbereik ligt, is de spaarrekening, de beleggingsrekening en het verhuurde appartement. Daar belandt de rekening. Of dat uit onmacht is of uit gemakzucht: voor de gepensioneerde met een ton op de bank maakt het geen verschil.

Ook in het kabinet werkt het frame. Bij de begrotingsonderhandelingen wilde minister Heinen (VVD) een belasting op vermogenswinst snel invoeren. D66 en het CDA van Bontenbal hielden dat tegen. Zij zagen volgens de NOS 'geen politiek draagvlak om miljarden voor vermogenden vrij te maken terwijl er wordt bezuinigd op de sociale zekerheid', en wilden de steun van Pro niet verliezen. Die miljarden zijn geraamde belastinginkomsten die bij een overstap niet zouden binnenkomen. Er gaat geen euro naar vermogenden toe.

Grote verschillen

Binnen box 3 bestaan grote verschillen. Volgens de memorie van toelichting bij de Wet werkelijk rendement box 3 bezat 0,4 procent van de volwassenen in 2022 circa 30 procent van het box 3-vermogen: mensen met meer dan een miljoen euro in die box. Maar de belasting raakt ook iedereen daaronder.

Ouderen zijn daarbij sterk vertegenwoordigd. In 2018 was bijna 40 procent van de box 3-belastingplichtigen 66 jaar of ouder, tegenover 18 procent van de bevolking.

Het is bovendien een stille groep die niet klaagt en betaalt wat de fiscus vraagt. Tegen de aanslagen over 2017 tot en met 2020 kwamen jaarlijks 40.000 tot 68.000 bezwaarschriften binnen, op zo'n 2,7 miljoen aangiften. Wie niet protesteerde, kreeg niets terug: de Hoge Raad oordeelde in juni dat ongeveer een miljoen niet-bezwaarmakers over die jaren geen recht hebben op herstel. Box 3-betalers willen zelden voor de camera reageren, vertelde een NOS-journalist. Ze lopen niet graag te koop met hun zorgen. Wie zich niet laat horen, is een makkelijk doelwit.

De belasting is fors verhoogd

Het tarief over het berekende rendement ging van 30 procent in 2016 naar 36 procent nu, een verhoging van 20 procent. Een even grote stap op loon zou het hoogste tarief van 49,5 naar 59,4 procent brengen. De verhoging naar 36 procent kwam via een amendement van onder anderen Tom van der Lee (GroenLinks) en Attje Kuiken (PvdA). Het moest een hoger minimumloon en meer kinderopvangtoeslag helpen betalen.

Voor beleggingen en een tweede woning rekent de fiscus in 2026 met 6 procent rendement, waarover hij 36 procent belasting heft. Wie zulke bezittingen heeft en geen schulden, betaalt daardoor 2,16 procent over de waarde boven de vrijstelling. In 2016 was dat 1,2 procent. De heffing per belaste euro is dus 80 procent hoger. De opbrengst ging volgens Financiën van 4,5 miljard euro in 2016 naar een raming van 10,5 miljard voor 2026.

Neem een alleenstaande verhuurder met twee appartementen, zonder hypotheek. De WOZ-waarde is in 2026 samen 1,27 miljoen euro, de jaarhuur 36.200 euro. Na 25 procent aan kosten voor onderhoud, verzekering en beheer blijft circa 27.100

euro over. De box 3-heffing is ongeveer 21.750 euro. Van de huur na kosten gaat dus zo'n 80 procent naar de belasting. Er blijft 5.400 euro over. In 2016 was die heffing nog 22 procent van de huur na kosten.

Die 80 procent is de uitkomst van één voorbeeld, afgezet tegen wat er jaarlijks overblijft uit de verhuur. De hoge druk komt doordat de fiscus rekent met 6 procent rendement, waarin ook waardevermindering zit die de eigenaar pas bij verkoop in handen krijgt. Appartementen die meer waard worden, leveren geen cash geld op. Maar de aanslag moet wel worden betaald.

Wie werkelijk minder rendement behaalt dan de fiscus berekent, mag tegenbewijs leveren. Daarbij telt de waardevermindering van de woning mee, ook zonder verkoop, en mogen onderhouds- en beheerkosten niet worden afgetrokken. De fiscus hanteert dus een ander werkelijk rendement dan wat in het gewone leven normaal is. In een stijgende woningmarkt kan de tegenbewijsregeling daardoor niets opleveren. Iets wat het ministerie ook zelf erkent.

Gemakkelijk frame

Op 1 september zei Klaver over de uitgelekte begroting: 'Miljonairs krijgen er nog steeds miljarden bij.' Dat is een te gemakkelijk frame.

Bedoelt hij de terugbetalingen na de uitspraken van de Hoge Raad in 2021 en 2024, dan klopt het beeld niet. De Hoge Raad oordeelde dat de heffing in die gevallen het eigendomsrecht en het discriminatieverbod schond. Wie recht heeft op herstel, krijgt een lagere aanslag of te veel betaalde belasting terug. Dat is herstel van een onrechtmatige heffing. Niemand zou beweren dat de gedupeerden van de toeslagenaffaire een cadeau kregen toen zij werden gecompenseerd voor geld dat zij onterecht moesten terugbetalen. Toch is dat precies de redenering als je herstel van een onrechtmatige box 3-heffing 'miljarden erbij' noemt.

Wie een vermogen van ruim een miljoen bezit, is vermogend. Zo iemand is nog geen eigenaar van een miljardenconcern. En wie box 3 verhoogt, bereikt niet vanzelf de bedrijfsvermogens aan de absolute top.

Politici mogen hogere belastingen voorstellen. Maar extra belasting voor 'de allerrijksten' is een te gemakkelijke politieke belofte. Zeker nu de verhoging vooral terecht komt bij mensen die spaarden als appeltje voor de dorst, om een pensioengat te dichten of omdat ze geen pensioen hebben opgebouwd.

Wynia's Week verschijnt 156 keer per jaar en wordt **volledig mogelijk gemaakt** door de donateurs. Doet u mee? [**Doneren kan zo**](#). **Hartelijk dank!**